

Wstęp

Introduction

Niniejszy zeszyt stanowi zbiór prac odnoszących się do problematyki tzw. przestępczości białych kołnierzyków w ujęciu prawnoporównawczym. Pojęcie to, wprowadzone swego czasu przez E.H. Sutherlanda¹, bywa różnie definiowane. W znaczeniu słownikowym chodzi o czyny zabronione popełnianie przez sprawców o stosunkowo wysokim statusie społecznym. Nie to jest jednak we współczesnej przestępczości „białych kołnierzyków” najistotniejsze. Przez ich przestępczość rozumie się bowiem zachowania o określonych cechach. Stanowią one postać przestępczości gospodarczej. Ich podstawowe cechy to działanie bez posługiwania się przemocą, zyskowy charakter oraz swego rodzaju anonimizacja pokrzywdzonych, która może skutkować wręcz przekonaniem o tym, że nikt nie jest pokrzywdzony, przy czym przekonanie to dotyczy nie tylko sprawców, lecz także innych osób. Cechą przestępczości „białych kołnierzyków” jest również wysoki poziom zysków sprawców i bardzo skomplikowany sposób jej popełniania, utrudniający pokrzywdzonym i organom ścigania orientację w zdarzeniu. Mechanizm popełniania przestępstwa jest z reguły na tyle złożony i przenikający się wzajemnie ze zwykłymi czynnościami podejmowanymi w ramach aktywności zawodowej sprawców, że niekiedy może rodzić wrażenie zachowania stanowiącego zwykłe prowadzenie działalności gospodarczej.

Prawdziwe jest przytoczone wyżej stwierdzenie, że sprawcy, którzy popełniają przestępstwa, o których mowa, mają zwykle wysoki status społeczny. Z reguły popełniają wyłącznie jedno określone przestępstwo, za to czynią to wielokrotnie, można wobec tego mówić o ich daleko posuniętej specjalizacji.

Celem niniejszego zeszytu jest przedstawienie kilku najistotniejszych przykładów przestępczości „białych kołnierzyków” w ujęciu prawnoporównawczym, a zatem z perspektywy różnych porządków prawnych, w tym w ujęciu prawa

¹ E.H. Sutherland, *White Collar Crime*, New York 1949.

ponadnarodowego. Prace tutaj zebrane mają charakter dogmatyczny. Są to wersje pisemne najcenniejszych referatów wygłoszonych na doktorancko-studenckiej konferencji „*White Collar Crimes* jako rodzaj karnoprawnego zamachu na obrót gospodarczy – analiza dogmatyczna i prawnoporównawcza”, zorganizowanej 15 stycznia 2016 r. przez Koło Naukowe Prawa Karnego Porównawczego WPiA UMCS w Lublinie. Zbiór ten, miejmy nadzieję, otwiera cykl projektów badawczych, które mają być realizowane w kolejnych latach i które być może zaowocują kolejnymi publikacjami.

W kolejnych pracach omawiane są zagadnienia funkcjonowania Prokuratury Europejskiej jako instytucji powołanej do ścigania przestępczości godzącej w interesy finansowe Unii Europejskiej, a więc w szczególności przestępczości typu *White Collar Crime*. Ponadto jest poruszona problematyka ścigania przestępczości „białych kołnierzyków” w Polsce i Japonii, prania brudnych pieniędzy w systemie polskim i brytyjskim oraz w systemie niemieckim, korupcji w sektorze prywatnym w Estonii i szeroko pojętej korupcji w prawie polskim i japońskim.

Marek Kulik